

RMK. I.

365

MARKALENAK
SALAMON KIRALLYAL
valo treffa beszederöl
IROTT RÖVID KÖNYV

P. c. hung.
1745.

746 I
365.

(Teljes.)

~~15. 9. 175.~~

Markalznak

Salamon Királygal való treffa bened;
 jól irott rövid könyv.

H. e. n. XVI sz.

365 (babo K)

~~HH~~, C.

3558.

quart. rect.

is sok vagyon az ki embernek hasznara vitethetik,
es ezek közzül egyik az Markalsnak jatekos es tref-
sas cselekedeti. Azert jonak es hasznosnak gondol-
tuk lenni, hogy az több irasok között ezek-is az trefas
dolgok olvastassanak az emberektől.

Kerjük azert az jámbor es tisztelendő olvasor, hog
ezeket oly moddal olvasni, hogy miképpen az bölcs
orvos neha az meregből-is orvossgot csinál, azon
képen sok-is ebből az trefabol lép hásonra való tanu-
sagokat notallyanak, kivalképpen olyankor, mikor
egyeb fele szorgalmatos gondtul megh menekedik.

Ez utan ízerető olvaso, nem csak azert irattatnak
az bölcs emberektől, hogy emberek csak nevellének
rayta: hanem főképpen hogy mint az szorgalmatos
Mehecske, meg látogattya mind az jo es gonosz fű-
veket, es mindenikről az mi jo, le veszi, es haza vi-
szi. Azonképpen ezek-is azert adattanak előnkben
hogy jot vegyünk belőlle: Ez penigh az jo erkölcsű
es természetű emberektől lehet.

Vegezetre ezt-is megjelentyük, hogy az mi nyel-
vünknek mi voltaert nemely helyen gyengeb es tíf-
teslegesb szoval vagyon forditva, hogy sem mint az
igek voltanak. Annak okaert miért hogy az mint az
deakok szolnak (Sapientibus satis est dictum) az ki-
nek elmeje vagyon ra meghértheti, es eretse ugy az
mint fereti. Azert ferető olvaso ved jo neven

mostan ezt é kis munkacska mint
jo barátodrul.

MAR

3
MARKALF ITT VITETIK AZ SALAMON KIRALY
eleiben, az ő Felesegevel egyetemben Policana Assonnyal.

Ikoron űlne Salamon Kiraly az ő Artyanak David Kiralynak fekiben, tellyes leven bõlcsefeggel es gazdagfagokkal.

Lara egy neminemű embert Nap kelet felõl jûni, kinek neve vala Markalff, ki tekintetre rut es ifsonyu ember vala,

de mind az altal vala ekelssen solo.

Az ő Felesege-is Policana nevű Assony vele vala, mely igen ektelen rut es paraft assonyi-allat vala.

Mikoron azert Salamon Kiraly mind kettõt eleibe vitette volna, allanak vala ő elõtte ketten egymas sembe nezen.

MARKALF ALLAPATTYA.

VAla pedig Markalff rövid allapatu ember, igen temerdekek es potrohos, feje ő neki nagy vala, feles homloka, piros es sõmõrges orcza, fõlei felette sõrõfõk, es el ala fûggenek vala, szemei nagyok es csipafok: Ajaka-is nagyok temerdekek, felette mint egy Lonak: szakala rut es igen illatos mint a Kecskenek: kezei röviddek es fõlõtte temerdekek valanak: Az orra penig (mint egy sos ugorka) temerdekek szeplõs es horgas mint a Kanyanak. Abrazattya neki ollyan mint az Szamarnak, Haja ollyan mint az Baknak az fõre, es saryaj igen paraftok valanak, bõre peniglen rut, es igen seplõs, es fekete mint a sar: Ruhaja kurta, es csak az bal fenekeig er vala, Nadruga fellel ki terjedet vala es minden õltõzeti ektelenek valanak.

POLICANA ALLAPATTYA.

AZ ő felesége-is ő neki tõrpe es igen temerdekek, nagy az ket csecsi ő-neki, haja penig csoportos, hõffu az semõl
Az dõke

dőke dohos es eles mint az Disznonak az ferteje, szakalkaja-
is vagyon mint az Kecskének : Az ket füle. olyan mint az
Szamarnak, femei csipafók, es tekintete olyan mint az mer-
ges zomok kigyónak. Teste peniglen fekete es sőmörgös es
onbol öntetöt plehekkal az ő ket csecsit föl ekesítette: ujai
rövidek, es vasbol csinalt gyűrőkkel be füzte : Orra lyikai
nagyok valanak : Labai rövidek es sőrőfők mint az Medve-
nek : Ruhai gyapjasok es fellel ki terjettenek vala.

Ez illyen asszonyi-allatokrol sepen monta egy neminemű
bölcs im ez verseket :

Fœmina de formis tenebrarum subdita formis

Cum turpi facie transiit & absqve die.

Est mala res multum turpi concedere cultum,

Sed turpis nimium turpe ferat vicium.

Salamon annak okaert hogy meg tekintette volna őket,
ekkeppen szola nekik: Micsoda emberek es micsoda nem-
zetsegből valok vattok ?

Markalff penig ezt halvan ekkepen felele : Mond megh
te minekünk előfő az te nemzetsegedet, es az te atyad fi-
ainak eredeteket, Es en-is meg befelem az mi nemzetse-
günket.

Salamon monda : En vagyok az tizenket Patriarcaknak
nemzetsegekből valo : Mert Iuda nemze Pharest , Phares
nemze Esromot, Esrom nemze Aramt, Aram nemze Ami-
nadabot, Aminadab nemze Naasont , Naason nemze Sal-
mont, Salmon nemze Boozt, Booz nemze Obedet , Obed
nemze Isayt Isay nemze David Kiralt, David Kiraly nem-
ze Salamont, es en vagyok a Salamon Kiraly.

Markalff ezt halvan felele :

En vagyok az tizenket Parasztfagnak nemzetsegeből :
Mert Rusticus nemze Rustat , Rusta nemze Rustomat,
Rustus nemze Rusticellust , Rusticellus nemze Tarcust,
Tarcus nemze Tarkolt, Tarkol nemze Farlit, Farlin nemze
Markult, Markul nemze Marquelt, Marquel nemze Mar-

A 3

quat,

quat, Marqua nemze Markalfot : Es en vagyok az Follus Markalf.

Az en feleségem penig à tizenket Lupicanaknak nemzetségeből való : Mert Lupica nemzette Lupicanat, Lupicana nemze Ludipragot, Ludiprag nemze Bone strungoth, Bone strung nemze Boledrudot, Boledrut nemzette Pladrudot, Pladrut nemze Lordamot, Lordam nemze Kurtat, Kurta nemze Kurtulat, Kurtula nemze Kurtellat, Kurtellaz nemze Polikamot, Polikam nemzette Policanat : Es az à Policana az en feleségem.

Salamon monda: Hallottam hogy igen bőbe szedű es csogo ravaš alnok paraszt ember volna. Annak okaert jer mi vetekedgyünk bešeddel mi közöttünk. En tegedet kerdezlek: Te penig ennekem felelly meg minden kerdesimre.

MARKALF.

Az ki hitvan enekes kezdgye az el elől.

SALAMON.

Hogy ha minden bešedemre megh felelhetz ennekem, nagy sok marhakkal megh gazdagitlak en tegedet, Es az en oršagomban hires neves ember lesz.

Mark. Iger az Orvos egešseget, holot hatalma nincsen rea.

Sal: Igaz itiletet töttem en az ket tiftatalan semelyek között, az kik egy hazban meg nyomtak volt az ű magzattyokat.

Mark: Ahol vadnak fülei az embereknek, ott vadnak sok perlődesek : Ahol sok affony nepek vadnak, ott vadnak sok pelda bešedek.

Sal. Az UR adot az en šamban oly bölcseseget, hogy nincsen vilagon en hozzam senki hasonlatos.

Mark. Az kinek pokol šomfedgya vagyon, ő maga dicširi magát, ha mas ember el felejtene is őtet.

Sal. Az Istentelen ember fil es retteg, ha senki nem űzi is.

Mark. Mikor fut az Kecske, akkor fejerlik az ő seggi.

Az

Sal.

Sal. Az jo Áffonyi allat, es az ő seplege gyönyörűségere
vagyon az ő Uranak.

Mark. Az teyfeles fazakat míg tele, igen kel az Matska-
tul őrizni.

Sal. Az bölcs áffonyi-allat hazat épít maganak, Az bo-
lond pedig az ki volna-is el rontya.

Mark. Az jól meg egetet fazek több ideig allando, es az ki
tástan tartya tástan ísík belőlle.

Sal. Az Isten felő Áffonyi allat melto dicsőretre.

Mark. Az jo Macskát az jo bőrejert meg foltak nyuzni.

Sal. Az semermes Áffonyi-allatot igen kel embernek se-
retni.

Mark. Az segény embernek meg kel az teyfelt tartanja es
őriznie.

Sal. Alhatatos Áffonyi allatot ki találhat ?

Mar. Hű Macskát az tejes fazeknek ki találhat ?

Sal. Senki nem.

Mark. Alhatatos Áffonyi allatot-is igen ritkan találnak.

Sal. Az sepe es tökelletes Áffonyi allatot minden draga
marhanal dragabnak kel bőcsülni.

Mark. Az kőver, es temerdek Áffonyi-allat ugy tetszik
embernek hogy adakozob volna.

Sal. Szep dologh az fejer fatyol az sepe Áffony embernek
az fejen.

Mark. Megh vagyon írva : hogy nem olyanok az sepe Su-
baknak belől az Ujai, mint az derek berlesi. Azert
az fejer fatyol alatt gyakorta moly vagyon : (Az az
ferges belől.)

Sal. Az ki alnokfagot vet, gonost arat.

Mar. Az ki polyvat vet', nyomorufagot arat.

Sal. Bölcssefegnek, es tudomannak kel lenni az fenteknek
fajokban.

Mar. Az Szamar ily természetű, hog ahol legeltetik ott nő,
ahol szarik ott ganejöz; ahol hugyik ott öntöz; ahol he-
ver

ver ott rontya el az göröngyégeket.

Sal. Idegen ember dicsirjen tegedet.

Mark. Ha'en magam fidalalmazom magamat, soha senkinek en ugy kedves nem leszek.

Sal. Sok mezet ne egyel: mert nem jó.

Mar. Az ki mehet merzen uyjat nyalogattya.

Sal. Az gonosz szívó emberben nem lakik az bölcseségnek lelke.

Mark. Az kemény faban mikor vered az eket, meg ód magad hogy az femedbe ne pattannyon.

Sal. Nehez tenéked az ósztón ellen rugodoznod.

Mark. Az rugo ókrót az ósztónnel ketser-is oldalba kel furni.

Sal. Tanítsad az te fiadat es kicsinfegetől fogva soktalsad az jó cselekedetre, es engedelemre.

Mark. Az ki ünejet jól tartya gyakorta eszik az tejéből.

Sal. Minden allat az ő természetire haylando, es ra ter.

Mark. Az mely abroóst igen el viselnek, főssze valik, es czeprüve.

Sal. Az igaz Biro az mit ért azt folya.

Mark. Az mely Püspök felette halgato, vegre ayton allosva tetetik.

Sal. Az tanito mestert tisztelsegben kel tartani, es felni kel az ő vesszőjétől.

Mar. Az ki az ő birajanak poszajat törlegeti, Az az ő szarmarkajat sokta tapogatni es törfölni.

Sal. Az erős hatalmas ember ellen, es az folyo víz ellen, ne törekedgyel.

Mar. Az erős Sas, megh szokta mellyezteni es nyuzni az egyeb madarakat.

Sal. Iobbitsuk megh abban magunkat az miben tudatlan yetkeztünk.

Mark. Mikor az segged törled, semmit akkor egyebet nem cselekedel.

Sal.

Sal. Hízeltkedő befeddel fenkit meg ne csallj.

Mar. Elmejeben esik az ki az evő embernek kőfőn.

Sal. Az alnok patvaros emberrel ne tarfolkodgyal.

Mark. Meltan fagattyak el azt a diznok, az ki a korpa kőzibe elegiti ő magat.

Sal. Sokan vadnak kik femermet, es tífteffeget nem esmernek.

Mark. Ollyak-is elnek es nyajaskodnak az emberekkel, kik hasonlatosok az ebekhez.

Sal. Sokan vadnak kik az jo tetel helyebe gonost fizetnek.

Mar. Az ki az idegen ebnek kenyeret hany, nem veszi jutalmat.

Sal. Nem igaz barat az ki meg nem marad vegig az barat sagaban.

Mark. Az bornyu ganey nem sokara all, sem nem köveriti az földet.

Sal. Sok okokat keres az ki el akar barattyatul szakadni.

Mar. Az mely Ásszonyi-allat kedvedet nem akarja tenni, azt kőlti hogy turos az al feneke.

Sal. Az Kiraly befedenek változhatatlannak kel lenni.

Mark. Hamar el unnya az ki Farkason akar szantani.

Sal. Az retek igen jo az lakodalomban, bűdös penig az tanácskozásban.

Mark. A ki retket esik mind ket felől horut, alol es fellyől.

Sal. Az hallas ot el ves, ahol az elme nem vigyaz.

Mar. Meg tompittyá az nyilat, az ki lővöldöz serpenyot.

Sal. Az ki el fordittyá az ő fület a begenyeknek kialtasitul: ő-is kiált masodszor, Es az Isten nem halgattyá megh őtet.

Mark. El vesti az siralmat, az ki biro előt jelenti sirafat. (post latam sententiam.)

Sal. Kely fel Esaki sel, es jőj ide Deli sel, fud meg az en kertemet, es belőlelle ki folnak nag' sepe draga kenetek.

Mark. Mikor foly Eszaki sel, akkor romol magas haz, Es az ki tőkös az nem egesseges.

Sal.

Sal. Az halalt, es az segenfeget el nem titkolhad.

Mark. Az ki el titkollya hogy tőkös, sokkal nagyobb lehen nyavalyaja.

Sal. Mikor ülsz az gazdagnak asztalánál, jól esedbe vedyed mit raknak elődbe.

Mark. Minden az mi elődbe rakatik, az az te hasadba farmazik.

Sal. Mikor az asztalhoz ültetnek, lassad hog' mas előtt ne egyel.

Mark. Az ki magasb fekken ül, az tartya az fő helyet.

Sal. Ha az erős megh győzi az erőtlent, minden marhajat neki el veszi.

Mark. Igy jól lat az Macska, noha az talpat nyallja.

Sal. Az mitől retteg az Istentelen meg esik ő rajta.

Mark. Az ki gonoful cselekedik es jól remell, tellyesseggel magat meg csallja.

Sal. Az rest ember az hidegben, es' melegben nem akar szantani: kuldul az utan, es senki semmit nem ad nekie.

Mark. Az mezitelen segget senki meg nem foszthattya.

Sal. Az tanulónak gyorsasaga teszi az tanitót jó akaróva.

Mark. Minden kez siet az ő meg fokot vas fazakara.

Sal. Ki kel vetni az joknak tarsasagokból az patvarkodo es csalárd gonof embert.

Mark. Az mord es haragos Áfsonyi allat, es az füst, es az lyikas tal igen nagy kar az embernek hazában.

Sal. Az Istennek mi hozzánk való szeretetiért, minden jó ferelemnek kel lenni mi közöttünk.

Mark. Ha te szereted azt az ki tegedet utal, el vesztet az te ferelemedet.

Sal. Ne mondgyad az te barátodnak mikor valamit ker, mennyi el jár holnap es adok, holot vagyon miből mingyarast adhatsz nekie.

Mark. Im ma s-im holnap megh mivelem, azt mondgya az kinek Ura nincs.

Sal. Sokan kevanynak az gazdagfagot, holot az segenységtől bantatnak.

B

Mark.

Mark: Ebellszel es megh latod mi marad abbol az mind va-
gyon.

Sal. Sokan vadnak az kik eheznek, es az által megh hazafu-
nak.

Mark. Az fegeny embernek nincsen kenyere, es megh-is
ebet keres hogy el tartalja.

Sal. Az bolondnak felely meg az ő bolondfaga ferint, hogy
ne lattassek bölcsnek lenni.

Mark. Az kőszikla meg halla, kinek felele az Cserfa.

Sal. Az nagy haragban nincsen irgalmasag: Annak okaert
az ki haragbol fol nyavalyat szerez maganak.

Mark. Ne mondgy gonoszt az te baratodnak haragodban,
hogy meg ne bannyad annak utanna, mikor megh bekel
fel ő vele.

Sal. Az ellenfeles fay nem szol igazsagot, se az ő ajaki igazat
nem befelnek.

Mar. Az ki teged nem feret, az teged nem ragalmaz.

Sal. Csak annyit alugyal az menyő eleg.

Mark. Az kitől lehets nem aluszik, az restseg árt annak.

Sal. Megh elegettünk jokkal, es ad gyunk halat rolla lsten-
nek.

Mark. Igen őrvend az rigo: neki felel az Szajko: Nem
egyarant enekel az ehező az elegedettel.

Sal. Együnk es igyunk, mert mayd mindnyayan meg halunk.

Mark. Egyenlő-keppen meg hal mind az ehező s-mind penig
az ki eleget esik.

Sal. Mikor az ember ragcsal akkor őnem beszélhet.

Mark. Mikor az eb enekel akkor ősem ugathat.

Sal. Meg elegedet az mi halunk az sok ravasaggal, jer men-
nyünk el alunni.

Mark. Idestova csak forog, es poklul aluszik az ki nem eszik.

Sal. Mikor az te fegeny baratod kús ded ajandekot ad, meg ne
utallyad.

Mark. Az mie vagyon az herelt embernek, azt adhattya fom-
fed asfonyanak.

Sal.

Sal. Ne jary az gonos Peres es patvaros emberrel : Mert netalan miatta vagy veszedelmet vagy penigh nyavalyat talals magadnak.

Mark. Az holt meh nem farik mezet.

Sal. Ha az alnok es gonosz akaro emberrel baratsagot serez, inkab ellenszeged lesen, hogy sem mint segitséggel lenne.

Mark. Az mint az Bak Farkas mivel tetzik az az noston farkasnak.

Sal. Az ki eleb szol hogy sem mint kerdik, ki jelenti magat hogy bolond.

Mark. Mikor valaki nyomodgya az labodat, ved el onnat ha banod.

Sal. Minden allat hasonlatost keres tarsul magahoz.

Mark. Az turos lo turos lovat keres : Es ketten egymast vakarjak.

Sal Iol tesen az az emberlelkevel, az ki mafon tud könyörülni.

Mark. Nagy hazat utal az meg, az ki magat megh akarja esmerni.

Sal. Az ki Farkastul fut el, találkozik az Orofzlanra.

Mark. Egyik nyavallyabol masikra : Szakatsrol találkozik Sütőre.

Sal. Meg lasd hogy senkine szerezzen neked nyavalyat : Ha penigh valaki serez, bossut ne aly erette.

Mark. Az vesteg allo viznek , es az halgato embernek semmit ne hidgy.

Sal. Egy ember sok fele dolgokat egy fer s-mind meg nem mivelhet.

Mark. Az nyomorusagoknak szama közöt meg vagy on irva : Hogy az kinek lova nincs gyalog jar.

Sal. Atkozot az szaz eftendös gyermek.

Mark. Késő az ag ebet tanítani nyakon kötve hordozni.

Sal. Az kinek vagy on adatik annak es búvölkodik.

Mar. Iay az embernek az kinek nincs kenyeze, es fülei vadnak.

Sal. Iay az ket sivü embernek dolga, es az ki ket uton jar.

Mark. Az mely ember két széken akar ülni, ha lattya tehát az földön maradot ülni.

Sal. Az szűnek búsegeből sol az fáy.

Mark. Az hasnak tele voltabol trombital az segh.

Sal. Két engyelő ökör egyarant vonson az jaromban, es nem tufakodnak.

Mark. Két er egy arant mennek az embernek az seggire.

Sal. Az ssep Asszonyi allatot feretni kel az embernek.

Mark. Az Asszonyember igen ssep az nyakanal mint az fejer Galamb : Amoda ala penigh ssep fekete mint az vakondak, hiú.

Sal. Az ludanak nemzetsegeben igen nag az en rokonfagom, Es az en Atyamnak Istene az ó nepe közöt fejedelme tört engemet.

Mark. Megh esmerem az abroft, mert fősből es csepüből csináltak.

Sal. Az fűkfegh kenferiti az igaz embert vetkezni, ha nem akarna-is.

Mark. Az megh fogot Farkas, egy fers-mind két resbe tete-tet avagy fark, avagy marakodik.

Sal. Elegh volna ennekem az mertek szerint valo tistefsegh, csak az Ur Isten ez vilagot vetette volna ennekem birodalmom ala.

Mark. Nem adnak az eb kőlyőknek annyit enni, az mennyit hizelkedik az farka.

Sal. Az ki kesőn megyen az asfalhoz el eyti az kest : Es etlen marad.

Mark. Az könnyen futo-is mi nem mindenue eljuthat.

Sal. Mikor bantafodra vagyon az te felesleged semmit ne felytölle.

Mar. Lagy pastor előt az Farkas gyapjat szarik : De az kemeny előt nem.

Sal. Nem illik az ekesen solas az bolondhoz.

Mark. Nem illik az ebhez hogy nyerget hordozzon az hatan.

Sala.

13
Sal. Megh ütögesd oldalokat az te fiaidnak míg gyermekde-
dek, es föl vehetik az fegyelmet.

Mark. Az ki apolgattya es csokolgattya az Barant, nem gyü-
löli az à Kost-is.

Sal. Minden ösvenyek egy utra tartnak.

Mar. Minden erek egy segre mennek.

Sal. Az jo ember jot tehet az gonosz affony emberben-is.

Mark. Az jo lakasbol jo far lehen, mellyet labbal el kel ta-
podni, Azonkeppen az bestialis affony-embereket-is le
kel tapodni.

Sal. Szept ekeség az fep Affonyember az ó Ura mellet, es
igen illik.

Ma. Igen illik az somju éber melle, az jo borral tele alfo fazek.

Sal. Igen illik az fep fegyver az en oldalomra.

Mark. Igen illik az jo rakas fa az en kertem melle.

Sal. Mennel fellyeb valo vagy: Annal alazatosb legy minde-
nekben.

Mark. Iol lovagol az ki hasonlatosokkal lovagol.

Sal. Az bölcs fiu örömmel illeti az ó Attyat, Az gonos pe-
nig banattal es somorusaggal illeti az ó Annyat.

Mark. Nem egy arant enekel az vidam es az banatos.

Sal. Az ki keveset vet keveset-is arat.

Mark. Mennel nagyobb Dér avagy fagy vagyon annal csikor-
gosb az ut.

Sala. Mindeneket tanatsal cselekedgyel, es nem banod meg.

Mark. Eleg beteg az is az ki az beteget emeli.

Sal. Mindeneknek ideje vagyon.

Mark. Az mely ökor Nyulat akarna fogni igen mondgya:

Im ma s im holnap, De ugyan nem foghattya meg.

Sal. Immaren el faradek az tollasban jer nyugodgyunk el.

Mark. Semmikeppen nem hagyom el az beszélgetést.

Sal. Tovab en töllem immar nem lehet.

Mark. Ha nem lehet, nagy alazatoson mondgy kuhit: Es vald
meg hogy meg győzetettel; Es az mit igirtel ad meg en-
nekem.

B3

AZ

AZ SALAMON KIRALY DOLGOSI ES ISVE-
delmenek be szolgaltatoi mondanak
Markalfnak.

AZ Markalf befedet halvan Bananias az Ioiafasznak fia, es az Zabus Kiralynak solgaja, Es Adonias, az Abdenak fia, kik ado fedök valanak, mondanak Markalfnak: Ezokaert te lennele harmad az mi Urunknak orsagaban: Meg hid hogy ki vajatatnak te neked az te gonos ket femeid az te tók agyad bol: Mert job leßen es ekesb hogy te fekligyel az mi Urunknak Medvei közöt, hog sem mint valami tiftre föl emeltessel.

Kiknek Markalf felele: Mi ragad az embernek (salvo honore) az seggire, hanem csak barbincsok: Miert igitte tehat azt ennekem az Kiraly: Akkoron ezt halvan Venthur es Benedachar, Benesia, Bena, Benatudab, Bantharber, Achina, Day, Achynab, Bonia, Iosephus, Semes es Samer az Kiralynak tizenket fő tiftartoi mondanak: Mit busittya ez hitvan furkos fuvo hasu ember az mi Urunkat: Miert nem csapdofsak jól artzul, avagy nagy paltzakkal jól meg apinalvan, hog nem vetik ki tova az Kiraly szeme elöl.

Erre az Salamon Kiraly felele: Ne legyen az: De adgyanak eleget enni es bocsassak bekevel. Akkor Markalf el fordulvan felele az Kiralynak: Mind el fenvedem valamit mondasz. De en ezt mondom mindenkor: Hogy az hol nincsen Kiraly ott nincsen törvény.

IT MEGIRATTATIK MIKEPPEN SALAMON
vadaszni ki ment, es egyyk szolgaja megh mutatta az
Markalf hazat, es mikeppen kerdezte az Kiraly.

AZ Kiraly azért egykor az ő vadásával, es sok vadász ebekkel minek utanna vadásot volna, történet szerint megyen vala az Markalf szállása előtt elő. Es az ő lövön oda fele tere, es lehajtvan fejet be nez vala az ayton, hog meg látta ki volna otben. Es Markalf sola az Kiralynak: Itben vagyon egy eges ember, es egy fel, es az Lonak az feje: Es az mennyit fel jü annyit szal alá: Erre Salamon így felele: monda. Micsoda az mit mondal: Markalf felele: Mert az eges emberen vagyok ki it-

14
ki ítében ülök. Az felember te vagy az lovon ki otkin ülsz es felig be hajlottal : Az Lo feje penig annak az feje az kin ülsz, Salamon kerde : Micsodak az mők fel jönnek es ala mennek : Markalf monda : Az Babok mellyek az en fazekamban forranak. Salamon kerde : Hol vadnak Attyad, Annyad, Battyad, es hugaid :

Mark. Az en Attyam az mezőben egy karbol ket kart csinál : Az Anyam penigh az fomsed Áffonnak azt miveli, az mit töbzför soha nem mivel. Az Battyam otkin az fal alatt ülven az mit talál mind meg őli : Nenem penigh az kamoraban ülven estendeig valo nevetefet sirattya.

Sal. Mit jegyeznek mind ezek :

Mark. Az en Attyam az mezőben az őfvent el akarvan foglalni az mely az ő földén megyen által, tövifet rak oda : es az uton járók el jönnek es ket artalmasb őfvenyeket csinálnak az egyből : es így egy karbol kettő leszén.

Az Anyam az fomsed Áffonnak az femet fogja be, mert meg holt : mellyettöbör neki nem mivel.

Az Battyam penigh, kún ülven az verőfenyén az menyitettvet talál mind meg őli.

Nenem visontag ez el mult esztendőben hogy egy Iffiat meg szeretett vala : es az sok jadzodozas es nevetes közbe csecezes es csokolas közbe meg terheseb ven, mostan immar sir.

Erre Salamon monda : Honnet vagyon ez sok ravasság te benned :

Markalf felele : Az te Attyadnak David Kiralynak idejében mikor volnek az te Attyad orvossának kis gyermeke, Egy nemünemű nap mikor orvosságot csinálnának az te Attyadnak : fogának egy Sas kefelőt, kinek mikor minden tetemet ki bontogattak volna orvosságnak, Akkor Bersabea az te Anyad vö-
vet, es kenyér hajra teven teneked az ve annak az sü tűzben cened megh süte : Es hogy en ott állok vala, az fejen által har-
maga vette az kenyér haját az kin meg sült vala, esen meg evem :
Azert az mint velem az en ravasságom innét vagyon : Mint
hog teneked az szűnek meg eteleből az bölcseség.

Sal.

Sal. Az Isten teged úgy segellyen : En Gabaaban mikor vol-
nek az Isten nekem meg jelenek es betölte engemet böl-
csefeggel:

Mar. Azt szoktak mondani bölcsnek, az ki magat tartya bo-
londnak.

Sal. Nem hallottade mely nagy gazdagfagokat adott ennekem
az Ur Isten, annak fölötte nagy bölcseséget-is?

Mark. Hallottam : Mert tudom hogy az Ur Isten ott ad esőt
ahol akarja.

Ezen Salamon el mosolyodék es monda : az en nepeim it
kún varnak, nem alhatok tova itt te veled el kel mennem : De
mond meg az te Anyádnak hogy az jobbik únőnek az tejből
küldgyön egy fazekkal ennekem, es az fazakat fedgye be u-
gyan azon únőből valóval, es te hozd ennekem.

Markalf felele : Megh mivelem.

IT AZ MARKALF ANNYA KÜLD AZ KYRALY.
nak egy fazek tejet Markalftul.

SAlamon Kiraly penig az ő nepevel nagy pompával es zen-
gessel mene Ierusalembe es mint hatalmas gazdag kiraly
palotájában be mene: Az Markalfnak Annya peniglen Flos-
cenzia Asszony mikor haza jött volna, Markalf az Kiraly pa-
rancsolattját neki meg befelle: Akkor azért Floscenzia vőn egy
nagy fazek tejet elő, Es egy nagy szip fejer belelt kene megh
szip tejfőllel es az fazekat vellebe főde : Es Markalfot ekkep-
pen Salamon Kiralyhoz küldé : Markalf azért utában egy
mezőn mikor menne fölötte igen meg hevitezék es megh ve-
ritezék az napnak melegsegetől, El le üle, es leg ottan lata egy
assu tehen ganejt, es igen lassan az fazekat le töve, Az belelt
le ülven meg eddegele nag szipen, es az Tehen ganejal az fa-
zekat be főde. Mikor immar az Kiralyhoz jutot volna, ezen-
keppen az Kiralynak be mutata az tejes fazekat. Es monda az
Kiraly : Miért fettek az fazekat ekkeppen be?

Mark. Nem de azt parancsoltad valae : hogy azon únőből
fedgye be az Anyám az tejes fazekat; es ime akkeppen
cselekedtettem.

Sal-

Sal. Nem ekkeppen parancsoltam vala.

Mark. En így erttettem vala :

Sal. Iob lőt volna ha egy sеп belest sеп teyfellel megh kentek volna, azzal fettek volna be.

Mark. Szinte úgy cselekedet vala Anyam, de az ehsegel változtata elmemet.

Sal. Mikeppen?

Mark. Tudom vala hogy te nem fűkölködnél kenyér nélkül : En pedig fűkölködven meg övem az belest, es elmem el változvan úgy fedem be ez Tehen ganejal.

Sal. Ezen most legy vendegem: Im meg engedem ez egyget: De ha ez eyel jól nem vigyazandás menten holnapi napon, bator ne remenlyed eletedet.

IT AZ KIRALY MARKALFFAL AZ EYET,
alom nélkül töltik el.

SAlamon es Markalf egybe ülnek, es egy keves vartatva Markalf alunni kezde, es hortyogni: Kinek Salamon monda: Aluszol Markalf?

Mark. Nem alusom, de magamban futtogok.

Sal. Mit futtogsz?

Mark. Azt hog az nyulnak az farkaban annyi iz vagyon mint szinte az hata gerentziben.

Sal. Ha ezt meg nem bizonyítod halálnak lesz fia: Es esmet hogy az Kiraly halgatnia kezde, Markalf el aluvek. Kinek az Kiraly monda: Alusol Markalf?

Mark. Nem aluszom de magamban gondolkodom.

Sal. Mit gondolkodol?

Mark. Azt hogy az Szarkaban annyi fejer tol vagyon mennyi fekete.

Sal. Ha ezt is meg nem bizonyítod, halálnak lesz fia. Es esmet hogy Salamon halgatnia kezde, Markalf szunyodek es erősen kezde hortyogni. Kinek Salamon monda: Aluszol Markalf?

Mark. Nem aluszom de magamban befellek.

Sal. Mit befzellesz?

Mark. Azt hogy egh alat semminemü allat nincsen fejerb az Nap vilagnal.

Sal. Tehat az nap vilag fejerb volna az tejnel?

Mark. Fejerb tatt.

Sal. Meg kel teneked ezt bizonyitanod. Ez utan ismet Salamon veszteg lenni kezde es vigyazni. Markalf el aluvek, es öröfsen kezde funi. Kinek Salamon monda: Meg- is alufzol Markalf?

Mark. Nem alufzom, de csak gondolkodom.

Sal. Mit gondolkodol?

Mark. Hog semmit affonyembernek hinni ne kellyen az embernek?

Sal. Ezt is meg kel te neked bizonyitanod. Es mikor ismet veszteglenni kezdet volna Salamon, Markalf el aluvek es hortyogni kezde. Kinek Salamon monda: alufzol Markalf?

Mark. Nem alufzom, de csak gondolkodom.

Sal. Miről gondolkodol?

Mar. Arrol, hogy nagyobb az természet az fokafnal.

Sal. Ha meg nem bizonyithatod meg halasz. Ezeknek vtanna az ey el telven, Salamon hogy el faradot vala az ő agyas hazaban el nyugovek, es Markalf az Kiralyt el hagyvan, nagy sietséggel el fut az ő Nennyehez Fudaza affonyhoz, es teteti vala magat hog igen fomoru volna, es monda az nenyek. Az Salamon Kiraly ream igen meg haragut, el nem szenvedhettem az ő fenyegetesit es bosszusag tetelet. De en egy kest vesek az en ruham ala, es ma mikor ingyen sem velne az füvebe be ütöm es megh ölöm ötet. Mostan ez okaert en ferelmes nenem engem be ne vadoly, de nagy hűséggel el titkoly, es meg csak az en Atyamfianak az Bufridusnak se mond meg ezt é dolgot.

Kinek Fudaza felele: Atyamfia Markalf semmit hozzam ne ketelkedgyel: Mert ha sinte fejemet el kellene eritted vezte-

vestenem-is, meg nem mondanalak.

Ezeknek utanna azért Markalf meg tere nagy titkon az Kiralynak udvarába : es az fenyes nap be tölte az Kiralynak udvarat.

ITT MARKALF MINDENEKET MEG BIZONYIT
az Kiralynak mellyeket gondolt vala.

Sámon fel kelven agyabol, űte az ő Kiraly szekibe az palotaban. Es hamar keresenek egy Nyulat az Kiralynak parancsolattyara, es eleibe vivek es meg famlalak az izeketh, es úgy talalak az mint Markalf meg monta vala. Annak utanna keresenek Szarkat, es abban-is annyi feier tollat mint feketet talalanak.

Ezeknek utanna Markalf mikor az Kiraly nem tudna egy palazk tejet be vin az Kiraly kamorajaban, es be duga az ablakokat, hogy az vilagossag be ne mehetne. Es egy keves vartatva be hiva az Kiralyt.

Mikor azért az Kiraly be menne, az palazk teyre haga az labaval, es csak alig tartozhatek meg hog az földre nem esek. Es megh haragvan az Kiraly monda : Te veszedelemnek fia, mit tóttel ide lab alá : Markalf felele : Mit haragszol è dologert : ne haragodgyal. Nem de te mondade hogy feierb az tey az nap vilagnal : Mire hat hogy most nem latz az teytól mint az napnak vilagatol lathattal volna. Igazat itely, mert semmit nem vetettem :

Sal. Isten bocsáson teneked : az en ruham mind be keveredet, Az nyakam-is meg fakad vala énekem az te cselekedeted mia, ha meg nem tartozhattam, volna es nem vetettele ellené : Mar. Maszor megh oltalmazd magadat, De mostan le ülven tegy igaz itileret ennekem az en panaszkodasomrol, mellyet meg beszellek előttd.

Mikor azért az Kiraly le űlt volna, Markalf ekkepen panaszkodik vala ő előtte : Vagyon Uram egy nenem, kinek Fudaza neve, ki paraznasagban talaltatot, es meg terhesejden, szegyenbe keverte minden nemzetsegemet, es mind az által meg-is rest akar venni az mi Atyánk öröksegeben. Er-

Erre Salamon így felele : hijak ide előmbé az te Nyenyedet, es hallyuk meg mit felel ellened.

MARKALF PANASZOLKODIK AZ

Király előtt az ő nyenyere.

Mikor azért Fudaza affont oda hittak volna, hogy lata az Király, mosolyodek rayta, es monda: Meg tétzik igen fepen, hogy ez Affony nennye Markalffnak. Mert az Fudazának teste allapattya kurta, törpe, es igen temerdek vala, mint ha hafas volt volna : Es valanak nagy temerdek labai, es mind kettővel fantal vala. Tekentettel, femeivel es teste allással Markalffhoz hasonlatos vala.

Monda azért Salamon Markalffnak : mond megh mi panasod vagyon te neked nyenyedre: Markalf fel kelven illyen feleletőt tőnt: Uram Király, panaszt tesek te előtted az en nenemre: Mert kurvava lőt es nehezkesült az mint im szemeddel jól látod. Megh rutitotta minden nemzetseget, es meg is részt akarna venni az en Atyam örökségében : Annak okaert kerlek parancsoly, hogy ne vehessen részt az örökségből.

Ezt halvan Fudaza, fel gerjede es be telek dühösséggel, es illyen szokot solla mergeben : Oh te gonos hizelkedő es nyalakodo hitvan lator, miért ne vennekedt az en örökségemből : Nemde Markolffe, Floscinia affony búlte engemet is: Ki ennekem is szinte olyan anyam volt mint teneked.

Markalf felele : Nem leszen részed az örökségben, mert az te latorfagod mia el itelik tőlled az örökséget. Fudaza ezt halvan monda : Semmikeppen nem lehet az, Mert ha vetkeztem, meg iobbitom eletemet. De en eskuszem az Istenre, es az ő javaira es hatalmassagara, hogy ha engemet bekevel el nem bocsataz, sent affony el vesseffen, ha oly dolgotat nem mondom ki. Melyert tegedet az Király azontol fel akasztat.

Markalf ezt halvan monda: Te ocsman rut fosos kurva, mit mondhatnal, ha senkinek semmit nem vetettem. Fudaza felele : Igen is vetkezettel te ala való alnok ró ember : Mert meg akarod őlni az Királyt, Es ha nem hinnek beszédemet, keressék meg az keft az te ruhád alatt es ot lelik meg.

Mikor

21
Mikor azért az udvar nepe keresne az kest es nem találta.
Markalf monda az környűl aloknak es az Kiralynak : Nemde
igazan mondottamé, hogy semmit batorfagoston nem kel af-
fonyembernek hinni : Es mikor minnyajan el fakattanak vol-
na nevetve, monda Salamon Kiraly : Mindeneket okoson cse-
lekedel, oh Markalfe.

Mark. Mi nem okosság ez, De az mit csak treffaba bístam
vala nenyemre, mingyart ki fetsége mint ha igaz lőt volna,
ilyen az affonyembernek az ő természeté.

Sala. Miért mondad pedig azt, hogy nagyobb az természet
az fokafnal.

Mark. Vary egy keveset, es minek előtte el alunna meg
mutatom azt-is teneked.

ITT MARKALF KI BOCSAT HAROM
egereket az kőntös Ulyabol.

Mikor immar az nap el nyugot volna, es az vacsorának
ideie el közelgetet volna, az Kiraly le üle az vacsoraia-
hoz nagy kesűlettel mind az udvar nepevel egyetemet:
Es Markalf ülven az több solgakkal, három egereket rekeztet
vala az Kőntös Ulyaba : Mert vala az Kiraly udvaraban egy
Macska, kit úgy foktattak vala, hogy minden vacsorának ide-
jen gyertyat tartana az Kiraly előt, Es mind az udvar nepe
előt alvan az ket utolsó laban, es az ketteivel az vilagot tart-
van. Mikor azért immar mindnyáian vacsoraltanak volna.
Markalf ki bocsata egyet az egerek közzül, kit hogy látot
volna az Macska es utanna akart volna indulni, az Kiraly meg
fenyegete es nem mozdula ki helyeből, az masikal-is hasonla-
toskeppen lőn az dolog. Harmadikat-is Markalf ki bocsata,
mellyet hogy megh látá az Macska, továb nem tarthatta az
gyertyat, hanem el vete es az eger után futamek, es megh fo-
ga futtaban. Ezt látvan Markalf, monda az Kiralinak: Im Ki-
raly, te előttem meg bizonyítam, hogy nagyobb az természet az
fokafnal es tanítafnal.

Salamon felele : űzzetek el őtet es vessetek ki szemem előt:
Es ha

Es ha többér ide iövend huzittatok rea az en ebeimet, had
saggassak el.

Markalf szola monda: Mostan tudom bizonynyal, es nyilván mondhatom, hogy ott vagyon gonoz udvar, ahol nincs en igassag.

ITT KI BOCSAT MARKALF EGY

Nyulat, es az ebek utan rohannak.

Mikor azert ki üztek volna az udvarbol Markalfot, kezde magaban ekkepen beszelgetni: Sem im így, sem amugy a bölcs Salamonnak nem lefen nyugodalma Markalftrul megh lattya, masod nap azert fel kelven agyabol gondolkodni kezde, mikeppen mehetne az Kiraly udvaraba: ugy hogy az Kiraly ebei ötet meg ne szaggatnak. Es el mene von egy eleven nyulat es ruhaja ala takarita, es ugy tere az Kiraly udvaraba, Kit mikor a szolgak meg lattak volna, az ebeket ő reaja huzitak. Markalf penig az nyulat ki bocsata, es mingyaraft az ebek Markalfot el hagyak es az nyul utan rohananak. Ekkeppen Markalf az Kiraly eleibe fel mene, Kit hogy az Kiraly meg lata, monda: Ki bocsatot ide be tegedet? Markalf felele: Nem keves ravassag. Salamon monda: Mit üznek az ebek? Markalf felele: Az mi előtsők fut. Salamon mi fut előttek? Mark. Az mit üznek.

Salamon monda: Meg lassad hogy ma itt az en palotamban nyaladot semmire ne pökyed hanem, a puzta földre, hogy meg ne rutits az Szőnyegekkel be vont padimontomat es falokat.

Vala annak okaert az Kiraly palotaja be vonva külömb külömb fele draga Karpitokkal.

ITT AZ MARKALF PÖKIK AZ KIRALYNAK

egy kopaz szolgajanak az homlokara.

Mikor azert az Markalf igen horutna, es az beszelles köziben az fok nyalbövölködnek az ő szajaban, ket fele tekente, es lata melette az Kiralynak egy kopaz solgajat udvarlani: Akkor azert az soro ssagban hogy nem lathata tizta földet kire pöknek: meg gyüte az ő nyalat az fajaban, es nagy

22
nagy erőltetvé igen nagyot pőkek az kopaz embernek homlokára, Es az kopaz ember igen elpirula, es meg tőrlé mingyaraft az ő homlokat, Es az Kiraly labahoz borula, es nagy panaszt tőn Markalfra.

Salamon monda : Mierthogy ekkepen rutitad meg az kopas embernek homlokat :

Markalf felele : Nem rutitottam, hanem megh ganajostam hisém az sovany földre foktak hordani, hog az vetemennyeck benne termőbbek legyenek.

Salomon monda : mi keppen illik ez az kopaz emberre :
Mark. Nem de nem te tiltade megh hogy ma sohova ne pőkjem, hanem csak az pusztá földre : es hogy latam é kopas embernek fejet, gondolam mingyaraft mezitelen es pusztá földnek lenni, es ugy pőkem reaja. Nem illik azert hogy az Kiraly megh haragodgyek ezert, mert az ő maga hasznaert műveltem. Mert hogy ha az ő homlokat ennek előtte-is gyakorta ekkeppen öntőztek volna, az haja, sepen meg nőt volna.

Sala. Isten teged megh rontson : Mert az kopas emberek az tőb embereknel tisztelendőbbek. Mert az kopazsagh nem rutlag, hanem tisztességes ekesség.

Mark. Sőt inkább az kopazsagh csak legyeknek való undogsagh. Mert im jól latom oh Kiraly, hogy az legyek az ő kopaz homlokat inkább szallyak, hogy sem mint az tőb haia embereket : Mert azt tudgyak, hogy valami Eztergarba metzet szép felentze, kiben valami edes ital volna, avagy velik hogy valami szép sima kő ki megh kenetet volna valami edességgel, es azert ostromlyak ekkepen az ő homlokat.

Erre az Kiraly előt felele az kopaz ember : Mi dolog hog é hitvan ala való galyat embert ide be bocsattyak hogy minket ekkeppen rutollyan az mi Kiralyunk előt : Vessek ki tova az ayton.

Mar. Bekeffleg bodogsagh halgas es im en is halgatok immar.

ITT IMMARI ÖNEK KET ASZSZONY ALLATOK
az Kiraly elcibe, ket gyermekkel : holtal es elevennel,

1. Regum 3.

Azon-

A Zonközbe jövenek két Affonyallatok az Kiraly eleibe,
hozvan egy eleven gyermeket, es egy holtat : Es veteked-
nek vala az Kiraly elöt, az eleven gyermek veget : Es egyik-
is másik is mondgya vala övenek lenni az eleven gyermeket :
Mert ezek közül az eggyik, mikor elalut volna, meg nyomta
vala az ő gyermeket, es az elő gyermek veget köztök vete-
kednekvala.

Ezek elöt azért bölcs Salamon így szola, es monda folgai-
nak : Hozzatok fegyvert ide es vagyatok kette az elő gyer-
meket, es felet eggyik afzszonnak, felet penigh adgyatok az
másiknak.

Mely befedet halvan az Anyja az kinek tulaydona vala az
gyermek, monda : Kerlek Uram kiraly adgyatok ez affonnak
az gyermeket, es ne ölessék meg. Amásik penigh az ki nem
igaz annya val, a ezt mondgya vala : Se nekem se neked, de u-
gyan kette vagatassék, azt akarom.

Ezt hogy halla Salamon, monda : Adgyatok am annak az
gyermeket, es ne öllyetek meg, mert az az igaz annya.

Markalf kerde : hogy ismered hogy ez legyen az gyermek
annya ?

Salamon felele : Az ő nagy indulattyabol, es szüvenek el
valtozasabol, es sok köny hullatasiból.

Markalf monda : Nem jól vagyon : Avagy s-híffe, te bölcs
leven, az affony embernek siralmanak : Te megh nem tudod
az affon nepeknek az ő mestersegeket : Mikor valamely Af-
fonyallat sir femeivel, süveben nevelt ha sir eggyikkel, hidgyed
nevet az másikkal : Azt mutattya abrazattyaban az mi nin-
csen süveben. Azt gyakorta igeri az mit be nem akar tölteni :
De valtoztattya az ő abrazattyat, az ő alnok ravaz es valtozo
elmeienek általa : Budosik szellel az ő gondolattya es santalan
mestersege az affonyallatnak.

Sal. Az mennyi mestersege, annyi jamborfaga, az az sok
jofaga.

Mark. Ne mond azt hogy jamborfaga, hanem alnok go-
nozfaga es csalardsfaga.

Sal.

28
Salamon monda: Bizonyara mondom az ki teged fűlt nem
jambor affony volt.

Mark. Miert mondad azt felőlem Uram Kiraly?

Sal. Mert fidalmazod az affonyallatoknak nemeket: Mert
az tiszteletes affony-allatot kevanni kel, tisztelni es szeretni.

Mar. Ad hozza ezt hog igen romlando es haylando az af-
fonyiallat.

Sal. Ha romlando, az az emberi természetből vagyon: Ha pe-
nig hajlando az a gyönyörűség mia vagyon. Mert az af-
fonyallat az ferfiának oldalabol vetetet, es adatot az ember
melleje segitsegenek okaert, es gyönyörűségnek okaert: Mert
affony allatot mondhattuk az embereknek ugy mint lagy
edennek, az az hasonlatos az lagy eghez kit be fivunk.

Mar. Hasonlatos keppen mondhatod az affonyallatot lagy-
nak mint finte az búnt.

Sal. Hazutz alnok latot: Mert gonosza lehet, Ha minden
gonoszságot akar az affonyallatrol mondani: Az affonyiallat-
rol fűlettetik minden ember. Az ki azert meg rutollya az af-
fonyallatinemet, az melto fidalmazasra. Mert nincsen gaz-
daglag, nincsen orfagh, birodalom, Arany, ezűst, draga ru-
hak, draga kővek, bōu költségű lakodalmok, jo vigassagos ű-
dők, sem gazdaglagoknak semminemű hasznai vagy penig bi-
rodalmi affonyallatok nélkül: Mert az affonyallat fiakat fűl,
es leanyokat nevel fel, es szereti őket, es apolgattya es kev-
anya hōssu eleteket, Az affonyallat igazgattya az hazat-is,
forgalmatos az Uranak elteert, es haza nepenek meg marada-
saert. Az affonyallat minden dolgokban gyönyörűség, edes-
sege az iffiuságnak, vigasztaloja az veneknek, vidamsaga es ő-
rōme az gyermekeknek. Az affonyallat minden vigasaga az
jo napoknak, vigasztaloja es az eynek könnyebsege, az Embe-
reknek munkajanak, es minden somoru dolgoknak el felelke-
tetője: solgal csalardsag nélkül, es ennekem meg tartya es őri-
zi minden javaimat, mellyek be solgaltatnak az en hazamba.

Erre Markalf ekkeppen felele: Igazan mondgya egy bölcs:

D

hogy

hogy az kinek mi vagyon szűveben azt forgattya fajában. Fe-
lette igen fereted az affönnepeket, es azert dicsired őket: Az
gazdagfag, Nemefseg, fepseg, es bölcseseg igen folgalnak te-
neked, es azert fernek te hozzád az Afföny allatoknak szerel-
mek De mondom te neked, hogy im mostan dicsired őket,
de minek előtte el alunnaal visfontag fidalmazod őket.

Kinek Salamon monda: hazutz: Mert minden eletemnek
napjaiban az affönyallatokat en ferettem, most is feretem, es
meg ez utanis. De immar tavozzal el előllem: es meg lassad,
hog gonoful többfer en előttem ne foly az afföny allatokrol.

Akkor azert Markalf ki mene az palotabol, Es hiva hoz-
zaja az tífatalan femelt, az kinek eleven enaz Kiraly megatta
vala az gyermekeket, es monda neki: Tudode mi lőt az Kiraly
udvaraba: Es az felele: Az en fiam nekem meg adattatek ele-
venen, ezt tudom, de egyebet ennel en nem tudok. Kinek
Markalf monda: Az Kiraly azt parancsola hog holnap i napon
tegedet, es az te afföny tarlodat eleibe hijanak: es fele az gyer-
meknek teneked, fele penigh az mastoknak adasek. Erre az
afföny felele: oh mely gonofsz az Kiraly, es mely hamisak, es
alnokok az ő itileti:

Markalf monda: Megh ennel nehezbekeket, es gonofzbakat
mondok. Mert az Kiraly, es az ő tanacsi ezt el vegeztek, hog
minden ferfiu het feleseget vegyen maganak. Gondold megh
jol mit kellyen egy fegeny ferfiunak tenni ennyi sok felesége
közöt. Mert ha egy ferfi annyi felesége birand, soha annak
haza bekesegben nem leszen. Mert ha egyiket fereti az ma-
sikát gyűlöli, az harmadik azt iregyli, az többi azt eb femmel
nezi. Mert az mellyiket az ferfiu inkab kedveli, aval ferelmet
ő közli es velle akar mulatni: Az mellyeket penig inkab gyű-
löli, aval igen ritkan akar ő nyajaskodni. Azert ekkepen egy-
gyik megruhasztatik, az masik penig el hagyatik. Az ki fe-
relmetesb leszen, annak sok gyűróje leszen, több arannya, ezüf-
ti es selyme, hime, es minden java nagy bőűfeggel leszen, ő az
haznak őrizőj kölczat biria, tizteli őtet az háznepe, es affo-
nyanak

27
nyanak hi ja. Az ő Uranak minden marhaja ő birodalmába le-
fen: Azert holot az eggyik ha ekkepen ferettetik, vallyon mit
mivelnek am az hata: ha penig ketteit fereti az ferfiu, mit cse-
lekedik az őre: ha negyet fereti, mit mivel az harma: ha őtit
fereti, mit mivel a kettei: Annakokaert az melllyket az ferfiu
fereti csokollya, őleli, es magahoz kapcsollya. Mely dolgot az
többi latvan, mit mondanak vallyon: Mert sem özvegyek,
sem hazafok, sem feryek, sem semmiék nem lefen: Es ekkepen
meg banyak, hogy ok szűzefegeket így el vestetek. Haragh,
irigység, haboruság, morgas, vetekedes, öldözes, es minden
egyenestlenfeg lefen mindenha közöttök, őrukke valo gyűlö-
ség Uralkodik ő nallok. Es ha senki ellene nem al ennek az nya
vallyanak, eggyik az másikat etetessel-is el vefci. Annak oka-
ert holot affonyiallat legy, es tudgyad az ő erkölcsüket, siet-
séggel izend meg minden affonyallatoknak az kiknek lehet éz
varosban, Es mond meg nekiek, hogy ne engedgyenek az Ki-
raly vegezefenek, De ellene bollyanak mind ő maganak, s-mind
penig az ő tanacsosinak.

Es mikor immar Markalf nagy alattomba meg tért volna az
Kiraly udvaraba, es ilt volna az palotanak eggyik fejeletiben:
Az tiztatalan személy penig el hitte vala, hogy igazak volna-
nak az Markalfnak befedi: azert nagy sietéssel az varas kö-
zeper által futvan, az ő ket teneret nagy erőssen veri vala őb-
ve, es dobollya vala az ő melllyet, es az mely befedeket hallot va-
la Markalfcul erőssen kialtya vala, Es ezt halvan, eggyik som-
fed affony vifi vala ez befedeket somfed affonyanak, es nag-
zenebona tamad vala közöttök. Csak keves ideig az egez va-
ros affonynepe egybe gyűlenek, es tanacsot tartvan egyenlő
akarathol menenének az Kiralyhoz az palotaba.

Mikor azert az Salamon Kiraly eleibe jutottanak volna, úgy
mint het ezer affonyiallatok, környül vővek az Salamon Ki-
ralynak palotajar, es ra rohanvan be tőrek az palotanak ket fe-
le nyilo aytajatt: es rettenetes fitkokat hannah vala az Kiraly pa-
rancsolattyara csak alig csendefedének le, Es meg kerdeze mi
volna oka ez gyűlékezzenek es zenebonanak? D z I T

AZ Salamon Király kerdesere egy az affonyiallatok közül ki alhatatosbna, es ekefen szolonak lattatik vala lenni, az többi közöt ilyen keppen szolat: Te Király, kinek arany, ezüst draga szép kövek, es ez földnek minden kazdagfagi be gyűtetnek, Es ki minden akaratomat megh miveled, es senki ellened nem al: Annak felette te neked vadnak Kiralyne affony felesegid, es több nagy fok fep öltözetű szép semellyek: Ezeknek felette be hozatz hazadba nagy fok szantalan egyeb semelyeket, kikkel az mikor akarod mulatz, es az kinek mit akarz arz: mert mindenekkel bőűfeggel birz, kit mindnyaian-is egyebet nem mivelhetnenek, mire azert hog mi velünk ekkeppen cselekedel?

Salamō monda: Az Isten engemet Kirallya kent, es töt az Izrael nepe közöt, Es nem cselekedhetem en az en akaratombol.

Erre az affonnyiallat felele es monda: Tegy eleget az te kevanfagodnak, es akaratomnak, az tiedből: Mi Nemefek vagunk az Abraham nemzetsegeből valok, Es az Moysesnek törvenyet tudgyuk, miért akarod el változtatnod az mi törvényűnkert: Mikor igazságot kellene cselekedned, miért cselekedel ha miiságot, es alnokságot közöttünk?

Ezen Salamon felette igen fel indula haragra, es monda nagy busultaban: Micsoda hamisságot mivelek te gonoz vetkes affonnyiallat? Az affony felele: Nag hamisság ez hogy ezt akarod szerzenie, hogy minden ferfiunak het felesége legyen, Bizony az nem lefen. Mert nincsen fejedelem, sem tífirtarto, sem hadnagy, kinek annyi kazdagfaga volna sem hatalma, ki csak egy affonyembernek akarattyanak-is eleget tehetne: Ha peniglen het léne, vallyon s-mit tenne? Emberi erő felet volna ha ez így lenne, hogy minden affonyembernek het Ura lenne.

Ezen Salamon Király mosolyodek, es így szolla az ő szolgainak. Nem veltem volna semmikeppen, hogy az affonnyiallatoknak sokasaga fellyül halatta volna az ferfiaknak számokat.

Akkoron azert egez Ierusalembe affonnyiallatok fel kialtanak

29
égyenlő szoval és mondanak : Bizony' gonos' Kiraly vag' te, es hamissak az te itéletid, Mostan tudgyuk nyilván hogy igazak az mellyeket hallottunk : Gonos't vegez mi felőlünk, es megh csuffol's es nevetz minket szemtől szembe. Oh nag' Isten, mely gonos'z az ora : Ime Saul gonos'ul bira előser minket : David meg esmer gonozban, mostan penigh Salamon mindeneknel poklobban.

Ezen az Kiraly igen meg haragvek es monda : Nincsen alnok gonozb fő az fomok Kígyo fejenel : Es nincsen harag nagyobb affonyiallat haragjanal. Iob volna az Orofzlanyokkal, es az Sarkanyokkal eggyüt lakni, es mulatni, hogy sem mint az affonyiallattal eggyüt lakni. Mely igen rövid minden gyönyörűség, es keves ideig allando : De nincs nehezebb dolog affonyiallat haragjanal. Az affonyialat azt is bannya hogy ha tulaydon ferye vagon, es mindenkoron ellene vagy on az ő Uranak. Alazatos szívő, fomoru abrazatu, es nem egyeb hanem halálnak halala es csak nagy gyötrelme az alnok affonyember. Mert ő kezdete az bűnnek-is : es ő általa mindnyaian megh halunk, szűnek nagy fájdalom es gyötrelme az morgo affonyember, es az alhatatlan affonyiallatnak nagy ostor az ő nyelve : mellyet mindenekkel közöl, es mindeneket le vag. Az affonyiallatoknak bujasagok az ő femekből tetzik ki, es az ő femek hejabol esmerzik ki, Az ő femek semmi tiszteletet nem ismernek, azért ne csodalkozzal te ember hogy ha tegedet sokszor hatra vetnek.

Mikor ilyen beszedekeket szolna az Kiraly : Nathan Prophe-ta fel kele es ilyen soval sola monda : Mire Uram Kiraly hogy az eges' Ierusalembe affonnepeknek ortzajokat ekkepen segyenited meg?

Sala. Nem hallade mennyi fidalmat bűntelen en ream hanyanak.

Es legh ottan Nathan felele : Vaknak, süketnek, es nemának kel lenni annak az ki az alatta valokkal bekefsegeben akar elni.

Salamon monda : Meg kel felelni az bolondnak mindenkoron az ő bolondsaga serent. Ezt

Ezt halván fel ugrek Markalf az palotának fejeletiből ahol
fil vala, es felele monda az Kiralynak: Igazan ki mondad az en
akaratomat.

Sal. Mikeppen:

Mark. Holot ma reggel igen magasztalad az affonnepeket,
mostan immar fidalalmazod őket: ezt akarom vala en csak: Mert
immar mindenkoron igaznak kel mondanod engemet.

Sal. Mi dolog te akasztó fara való, ingyen sem tudod micsoda
zenebona vala ez.

Mark. En nem tudom: De meg kellene gondolnod az ő el-
mejeknek rövid voltát, Es nem kellene akar mi kicsin fot be-
venned, es mingyarást el hinned.

Salamon monda: Meny ala innét előllem, es meg la tlad hog
foha többet előmbe ne akadgy, hogy en az te femed közibe ne
nezzek. Es leg ottan Markalfot onnatki vetek.

Az Kiralynak udvarloi follanak az Kiralynak, mondvan:
Szollyon az mi Urunk Kiraly ez affonyiallatoknak fülök hal-
lafara, hogy tavozzanak el innen.

Es az Kiraly fordulvan monda az affony nepeknek: Ertse
meg es hallja meg az rü ferelmerek es edesegtek, hogy en bün-
telen vagyok ti előttetek, es sem hirem sem tanacsom ez do-
logban mellyről panaszolkórtok. Mind ezeket am az alnok hi-
tető gondolta, kit mostan latatok hogy ki vetenek. Söt en azt
mondom: hog minden iambor affonyiallatnak egy, egy Ura
legyen. Es az ő ferje feleséget tiztelsegbe tartsa hit alatt, es i-
gen szerezse. Ha mit penig bollottam en, azt csak az gonoz af-
fonyiallatokrol mondtam: Az jo felől penig ki mondhatna
gonoz dolgot: Nagy es jo resz az affonyallat az ferfiának ha-
zaban, es az jo affonyiallatnak jo kedve igen gyönyörkötteti
az ő ferjet: Es az ő tetemeit megh velősi, es megh kőveriti.
Az eses es jo kedvő affonyiallatnak kedve fellyül halad min-
den kedvet. Az szemerimes affonyiallat olyan mint az fel jó-
vő fenyés nap az magas eghben, olyan szep ekelesség az jo af-
fonyiallat az ferfiának hazaban, es tündöklő fővetnek, mikep-

3/
pen az gyertya az gyertya-tartóban : es olyan mint az draga
poharoknak, sellegeknek aranyas labai, es mint az gyermekded
plantak melle tetetet tamaſſok. Az alhatatos aſſonyiallatnak
fundamentoma epitetet merő kőſiklan , es az Iſtennek paran-
csolati az ő fűveben be vadnak irattatvan. Azert az ſent es ir-
galmas kegyelmes Iſten, az Izraelnek Ura meg algyon titőket,
es meg ſokaliſta az ti magotokat , az ti nemzetſegtekben mind
örökkön öröкке.

Es mikoron mind fejenkent Ament mondottanak volna, az
Királyt meg követven, előlle el menenek az aſſonyiallatok.

Markalf penigh boſſullya vala ez rayta tőt boſſuſagot , es
miert hogy az Király meg hatta vala, hogy ſoha többſer ſzeme-
be ne nezne , gondolkodik vala micsoda fortelt tehetne.

MARKALF ITT UGY IAR MINT EGY
negy labu oktalan allat.

Mſod napra kelven nagy hó eſek az földre, es akkor Mar-
kalf ven egy roſtat eggyik kezebe : Es az maſikba egy
Medve labat, es az ő ſarjuít mindeniket viſſa vona labaiſba : Es
mint egy negy labu vad, az varas utzaian úgy kezde jarni: Es
hő jutot volna az varos vegere, őtkin talala egy ſütő kement-
zere, es bele buek. Es mikor meg virrat volna az Király ſzol-
gai az Markalf nyomat meg latak, es itilek valami csodalatos
vadnak lenni.

Mikoron ezt az Királynak meg montak volna , ő is igen el
csodalkozok rajta, Es leg ottan az Király nagy ſok vadafokkal,
es ebekkel kezde követni az Markalf nyomat.

ITT IMMAR IUTA KIRÁLY AZ

Markalf barlangjához.

MIkor jutot volna az Király az ke mentzehez , le ſalla lo-
varol, hogy be nezne az kementzebe. Markalf penig le-
borult vala ortczajara meg görbedven, Es le vetette vala
gattyajat, es ki tetzik vala minden fekezamontaja es ſerſzama.

Es hogy megh lata az Király monda : kicsoda fekszik ott ?
Markalf felele : I m en vagyok; monda.

Sal. Miat fekszel ekkepen ?

Mark-

Markalf felele: Te parancsoltad vala ennekem, hog elkerül-
nelek, hogy szemembe ne neznél. Azert ha nem akarz az se-
membe nezní nezní immar az segemnek az közepibe :

Ezen az Salamon Kiraly el pitula es monda az folgaknak
fogjatok megh es akaszszatok fel az latrot.

Mikor azert meg fogtak volna, folia Markalf az Kiralynak :
Uram Kiraly csak ezt nyerhessem meg tólled, hogy az mely fat
en feretendek arra akassanak fel.

Salamon monda : legyen ugy az mint könyörgeő, Mert en-
nekem kis gondom vagyon arra, micsoda fara akasszanak.

ITT VITETIK MARKALF AKAZTANI

es mint nem találnak fat kire akassák.

A Kkor az folgak azert meg fogak Markalfot : Es ki vivek
az varasrol hog fel akassák, es által menven losaphat vól-
gyen, jutának az olay hegnek tetejere mind Ierichoig jarvan,
es semmi fat nem találnak, kire ferette volna magat Markalf
akasztatni. Innet által menenek az Iordan vizen, es be jarak e-
gez Arabiat, es meg is egy fat sem valazta Markalf. Ezeknek
utanna Carmelusnak ligetet, berket mind be jarak, es az Liba-
nus hegynek Cedrus fait, es az pusztának minden helyet, meg
latogattak az veres Tenger mellett, Es ugyan sohol egy fat sem
ferete Markalf kire akarta volna magat fel akasztatni.

ITT IMMAR VISZSZA AZ KIRALY ELEIBE

viszik az folgak Markalfot, es meg mondgyak mint jartanak.

V Egezetre az Kiraly folgai hog nem találnak oly fat, kit Maraklf-
is feretet volna, vissza vivek kötve az Kiralynak, es megh beszél-
lek mind, hogy mint jartanak volna.

Mely dolgot halvan az Kiraly, nagy csodolkozva monda: Vagy aka-
rom vagy nem, De kedvem ellen is el kel ennekem ezt tartanom. El
tartom annak okaert. Otet mind örökre, mind feleségevel egyetem-
ben. Mert immar meg győztettem az ő gonozsagitól. Es nem aka-
rom hogy többet engemet haragra indítson. Annak okaert mind ú ma-
ganak s mind felesége nek adassék etel, ital, es ruházat minden búksé-
geknek idejen. Es ekkeppen Markalf ki menekedek az Salomon Kiraly
kezéből, es mind eltig nagy bekeességben nyugovék: De

am mostan is nyugóik.

V.E.G.E.

